

TASHKILOT STANDARTI

**Xodimlarni etika va korrupsiyaga qarshi kurashish
sohasida o‘qitilishini tashkil qilish bo‘yicha
yo‘riqnoma**

Soʻz boshi

1. Korrupsiyaga qarshi kurashish va komplayens boʻyicha bosh mutaxassis tomonidan ISHLAB CHIQILGAN va KIRITILGAN.
2. Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligining 2024-yil 27-dekabrdagi 66-son buyrugʻi bilan TASDIQLANGAN.
3. ILK BOR KIRITILISHI.

Xodimlarni etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitilishini tashkil qilish bo'yicha yo'riqnoma

TASHKILOT STANDARTI

1 Umumiy qoidalar

1.1 Ushbu Yo'riqnoma O'zbekiston Respublikasi Energetika bozorini rivojlantirish va tartibga solish agentligi (keyingi o'rinlarda – Agentlik) xodimlarining etika va korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari bo'yicha o'qitilishini tashkil qilish bo'yicha tavsiya va qo'llanmalarni belgilab beradi.

1.2 Ushbu Yo'riqnoma korrupsiyaviy harakatlarning oldini olish va ularni sodir qilishga xizmat qiladigan sabablarni bartaraf etish, xodimlarning huquqiy ongini oshirish va ularni O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va Agentlikning boshqa ichki hujjatlariga qat'iy rioya qilish ruhida tarbiyalashga qaratilgan.

1.3 Agentlik xodimlarini etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish (keyingi o'rinlarda – o'qitish) dasturlari va materiallari O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va ushbu Yo'riqnomaga muvofiq ishlab chiqiladi.

2. O'qitishning asosiy tamoyillari

2.1 Agentlik xodimlarini o'qitish quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

xolislik va ilmiylik – etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi o'quv materiallarni tayyorlash uchun mas'ul shaxslar ularning O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi talablari, xalqaro standartlar hamda etika va korrupsiyaga qarshi kurashish nazariyasi va amaliyotiga doir ilmiy tadqiqotlar natijalariga muvofiqligini ta'minlaydi;

amaliy jihatdan qulaylik – Agentlik xodimlarini o'qitish shakllari, usullari va materiallari amaliy ahamiyatga ega bo'lishi, real vaziyatlarga asoslanishi, shuningdek xodimlar tomonidan olingan bilimlarni tushunish darajasi va ularni aniq amaliy vazifalarni hal etishda qo'llash imkoniyatini nazorat qilinishini o'z ichiga olishi lozim;

ketma-ketlilik va tizimlilik – etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi o'quv materiallari, shuningdek Agentlik xodimlarini o'qitish tartibi izchil

va tuzilmaviy-mantiqiy tizimini ifodalaydi. O'qitish umumiy tushunchalar va voqeliklardan juz'iylariga, oddiydan murakkabga, boshlang'ichdan mukammalga va h.k o'tish asosida amalga oshiriladi;

hammaboplik – o'qitishda Agentlik xodimlarining joriy bilimlari va ko'nikmalarini hisobga olish, Agentlikning barcha xodimlari uchun tushunarli bo'lgan o'quv materiallarini shakllantirish;

differensialangan yondashuv – Agentlikda korrupsiyaga qarshi o'qitish aniq funksiyalar va tartib-taomillardagi korrupsiyaviy xavf-xatar natijalarini hisobga oladi. Korrupsiyaviy xavf-xatarlarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlarni egallab turgan xodimlar korrupsiyaga qarshi qo'shimcha ravishda maxsus o'qitiladi;

o'qitish usullari va shakllarini doimiy ravishda takomillashtirish – Agentlikda o'quv materiallarini ishlab chiqish, o'qitish, shuningdek Agentlik xodimlari tomonidan bilimlar o'zlashtirilganini tekshirish vaqtida texnik va ilmiy taraqqiyotning innovatsion yutuqlaridan foydalanishga harakat qilinadi.

3 O'qitishning ustuvor vazifalari

3.1 O'qitish shakllari va usullarini aniqlashda, shuningdek etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi o'quv materiallarini shakllantirishda Agentlik xodimlarini etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitish uchun mas'ul shaxslar (Komplayens inspektor, Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis) quyidagi ustuvor vazifalarga tayanishi lozim:

korrupsiya mohiyati, uning jamiyat hayotining turli sohalari, Agentlikning funktsiya va tartib-taomillarida paydo bo'lish shakllari va o'ziga xos jihatlari, sabablari, ijtimoiy jihatdan xavfli va zararli oqibatlari to'g'risida umumiy tasavvurni shakllantirish;

O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi, Agentlikning Korrupsiyaga qarshi kurash siyosati bilan belgilangan etika va korrupsiyaga qarshi xulq-atvorning axloqiy qadriyatlari va Agentlikning boshqa ichki hujjatlariga qat'iy va so'zsiz rioya qilishga asoslangan xulq-atvor modelini shakllantirish;

xodimlarini Agentlikda amal qiluvchi korrupsiyaga qarshi kurash tamoyillari, talablari va tartib-taomillari bilan tanishtirish;

korrupsiyaviy xavf-xatarlarni kelib chiqishiga xizmat qiluvchi shart-sharoitlarni aniqlash va ularning oldini olish qobiliyatini shakllantirish, korrupsiyaviy xulq-atvor, Agentlikning etika qoidalari buzilishiga nisbatan toqatsizlikni namoyon etish.

4 O‘qitishni ishlab chiqish va o‘tkazishga mas’ul shaxslar

4.1 Inson resurslarini rivojlantirish bo‘yicha bosh mutaxassis Agentlik xodimlarini o‘qitish rejalarini tayyorlash, o‘qitish, shuningdek o‘qitishni monitoring va nazorat qilish uchun mas’uldir.

4.2 Komplayens inspektor xodimlarni o‘qitish rejalarini tayyorlashda ishtirok etadi, korrupsiyaga qarshi kurash sohasidagi o‘quv materiallarni ishlab chiqadi, o‘qitish o‘tkazilishini muvofiqlashtiradi.

4.3 Inson resurslarini rivojlantirish bo‘yicha bosh mutaxassis o‘qitish intizomi va unga doir axborotlar yig‘ilishini nazorat qiladi.

4.4 Komlayens inspektor va Inson resurslarini rivojlantirish bo‘yicha bosh mutaxassis tegishli tajribaga ega xalqaro yoki mahalliy o‘quv tashkilotlarini tuzilgan shartnomalar asosida o‘quv materiallarini tayyorlash hamda o‘qitishni amalga oshirish uchun jalb qilishi mumkin.

5 O‘qitish turlari va shakllari

5.1 O‘qitish quyidagi o‘quv dasturlarini ko‘zda tutadi:

barcha xodimlar uchun korrupsiyaga qarshi umumiy o‘qitish;

Agentlik xodimlarining etika qoidalari bo‘yicha umumiy o‘qitish;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko‘p moyil bo‘lgan lavozimlar uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o‘qitish;

Agentlikda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas’ul bo‘lgan xodimlar (korrupsiyaga qarshi kurashish komissiyasi a‘zolari, Komplayens inspektor) uchun korrupsiyaga qarshi maxsus o‘qitish.

5.2 Umumiy korrupsiyaga qarshi o‘qitish va Agentlik tizimi xodimlarining etika qoidalari bo‘yicha umumiy o‘qitish barcha xodimlar uchun majburiy hisoblanadi.

5.3 Barcha xodimlar uchun korrupsiyaga qarshi umumiy o‘qitish amaliy yo‘naltirilgan bo‘lishi va quyidagi yangi bilimlarga ega bo‘lish yoki mavjud bilimlarni takrorlash imkoniyatini yaratishi lozim:

O‘zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi kurashish qonunchiligi, Agentlikning korrupsiyaga qarshi kurashish masalalari, jumladan o‘rnatilgan taqiqlar, cheklovlar, huquq va majburiyatlar, xizmat xulq-atvoriga qo‘yilgan talablar, xodimlarning korrupsiyaviy harakatlari aniqlanganda harakatlar ketma-ketligiga doir ichki hujjatlarini bilish;

korruptsiyaga qarshi kurashish, manfaatlar to'qnashuvi va korruptsiyaga qarshi boshqa talablar sohasidagi huquqni qo'llash amaliyotiga doir bilimlar;

olingan bilimlarni qo'llash ko'nikmalari, jumladan Agentlikning turli faoliyat sohalaridagi korruptsiyaviy xavf-xatarlarni baholash qobiliyati, Agentlikda o'rnatilgan korruptsiyaga qarshi kurash choralarini amaliyotda qo'llay bilish.

Korruptsiyaga qarshi umumiy o'qitish materiallariga kiritish uchun mazkur Yo'riqnomaga A-ildovada keltirilgan mavzulardan foydalanish tavsiya etiladi.

5.4 Agentlik xodimlarining etik xulq-atvor qoidalari bo'yicha umumiy o'qitish barcha xodimlar uchun amaliy yo'naltirilgan bo'lishi va Agentlikda qabul qilingan etika tamoyillari va qoidalariga doir yangi bilimlarga ega bo'lish yoki bor bilimlar takrorlanishini ta'minlashi lozim.

5.5 Umumiy korruptsiyaga qarshi va xodimlarning etik xulq-atvori qoidalari bo'yicha Agentlik xodimlarini o'qitish natijalari bo'yicha o'rganilgan material qanchalik o'zlashtirilganligi va tushunilganligi hamda olingan bilim va ko'nikmalarni amaliyotda qo'llash imkoniyatini tekshirishga qaratilgan test sinovlari topshirishi lozim (Test savollari Komplayens inspektor va Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis tomonidan ishlab chiqiladi).

5.6 Agentlik xodimlari savollarning kamida 80 foiziga to'g'ri javob bergan taqdirda korruptsiyaga qarshi umumiy o'qitish va xodimlarning etik xulq-atvori qoidalarini muvaffaqiyatli o'zlashtirgan hisoblanadi. Agar xodim savollarning 80 foizidan kamiga to'g'ri javob bergan bo'lsa, u takroriy test sinovlarini test topshirgan kundan boshlab 5 ish kuni ichida topshirishi mumkin.

5.7 Korruptsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun maxsus korruptsiyaga qarshi o'qitish korruptsiyaga qarshi umumiy o'qitishdan mustaqil (qo'shimcha) ravishda o'tkaziladi.

5.8 Korruptsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxati Agentlikda korruptsiyaviy xavf-xatarlarni baholash uslubiyotiga muvofiq shakllantiriladi.

5.9 Korruptsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar uchun korruptsiyaga qarshi maxsus o'qitish quyidagilar to'g'risidagi ma'lumotni o'z ichiga olishi lozim:

korruptsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillardagi korruptsiyaviy xavf-xatarlarni aniqlash va minimallashtirish usullari;

korruptsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillardagi korruptsiyaning namoyon bo'lish shakllari va turlari;

uchinchi shaxslar bilan o'zaro aloqa qilishda korruptsiyaviy xavf-xatarga eng

ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiya va tartib-taomillarga xos bo'lgan korrupsiyaga qarshi talablar;

korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan aniq funktsiyalarni amalga oshirishda qo'llaniladigan qo'shimcha talab va tartib-taomillarni o'z ichiga oluvchi ichki hujjatlar.

5.10 Agentlikda korrupsiyaga qarshi kurashish tizimining amal qilishi va rivojlanishi uchun mas'ul xodimlarni korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish yiliga kamida bir marta malaka oshirish shaklida (seminar, trening va boshqa) korrupsiyaga qarshi kurash sohasidagi ekspertlarni jalb qilish, shuningdek bunday o'qitishlarga ixtisoslashgan vakolatli tashkilotlar Agentlik tomonidan tashkil etiladigan treninglarda ishtirok etish orqali o'tkaziladi.

5.11 Agentlikda xodimlarni korrupsiyaga qarshi maxsus o'qitish O'zbekiston Respublikasining korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha qonunchiligidagi o'zgarishlar, korrupsiyaga qarshi tizimlarni shakllantirish va davlat organlarida korrupsiyaning oldini olish tadbirlarini amalga oshirish borasidagi ilg'or xalqaro metodikalarni o'rganishni o'z ichiga olishi lozim.

5.12 Ushbu Yo'riqnomaning 5.10-bandida ko'rsatib o'tilgan malaka oshirish va treninglardan o'tish yiliga kamida 10 (o'n) soatni o'z ichiga olishi lozim.

6 O'qitish muddatlari va davriyligi

6.1 O'qitish O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va Agentlikning ichki hujjatlarida ko'zda tutilgan o'qitishlar, vakolatli tashkilotlar bilan qo'shma konferensiyalar, yig'ilishlar, simpoziumlar o'tkazilishidan qat'iy nazar amalga oshiriladi.

6.2 Agentlik xodimlari etika va korrupsiyaga qarshi kurash sohasida yiliga kamida bir marta o'qitiladi.

6.3 Agentlik xodimlari quyidagi hollarda korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha yiliga bir martadan ko'p o'qitiladi:

xodim korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimni egallab turgan bo'lsa;

lavozimga tayinlanganda va rotatsiya qilinganda, agar shaxsning yangi lavozimi korrupsiyaviy xavf-xatarga eng ko'p moyil bo'lgan lavozimlar ro'yxatiga kirs;

Agentlikda korrupsiyaviy harakatlar bilan bog'liq holatlar aniqlanganda yoki amalga oshirilayotgan funktsiya tartib-taomilning korrupsiyaviy xavf-xatar darajasi

ortganda;

Agentlik direktori qaroriga muvofiq.

6.4 Agentlikka ishga qabul qilingan yoki yangi lavozimga o'tkazilgan xodimlar ishga kirgan yoki yangi lavozimga o'tgan vaqtdan boshlab 30 kun ichida korrupsiyaga qarshi va xodimlarning etik xulq-atvori qoidalarini bo'yicha umumiy o'qitilishi shart.

O'quv sanasini belgilashda etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitishning 6.5-bandida nazarda tutilgan tasdiqlangan yillik jadvali, guruhda bo'sh o'rinlar borligi va 6.1, 6.2-bandlarida ko'zda tutilgan o'qitish muddatlari va davriyligiga amal qilish zarurati hisobga olinadi.

Keyingi korrupsiyaga qarshi umumiy o'qitish va xodimlarning etik xulq-atvor qoidalarini bo'yicha umumiy o'qitish barcha xodimlar uchun Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis tomonidan yiliga bir martadan kam bo'lmagan davriylikda belgilanadi.

6.5 Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis har yili o'qitish jadvalini tuzadi va 31-dekabrgacha uni Agentlik Direktoriga tasdiqlash uchun taqdim etadi.

O'qitish jadvalini tuzishda oldingi o'qitish muddatlari hisobga olinadi.

O'qitish jadvalida o'qitish kursi nomi, sanasi, shuningdek o'qitish tayinlangan lavozimlar ko'rsatiladi.

Tasdiqlangan jadvalga muvofiq Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis o'qitish boshlanishidan 10 ish kun oldin xodimlarni xabardor qiladi. Belgilangan muddatda o'qitish imkoniyati bo'lmasa (kunduzgi o'quv shakli uchun, yuqori mavsumiy yuklama, kasallik varaqasi, rejalashtirilgan ta'til singari asosli sabablar), xodim o'qitish boshlanishidan 5 (besh) ish kunidan kechiktirmay o'qitishni boshqa sanaga ko'chirish maqsadida ogohlantirib qo'yilishi lozim.

7 O'qitish intizomini nazorat qilish va hujjatlarni saqlash

7.1 Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis xodimlarni etika va korrupsiyaga qarshi kurashish sohasida o'qitilishiga doir ma'lumotlarni yig'ib boradi va ularni har chorakda Komplayens inspektorga taqdim etadi.

Komplayens inspektor olingan ma'lumotlarni tahlil qiladi (jumladan o'quv intizomi, xodimlar uchun qiyinchilik tug'dirayotgan mavzular va test savollari) va tahlil natijalarini korrupsiyaga qarshi tizimning amal qilishi va rivojlanishi masalalari bo'yicha doimiy hisobotlarga kiritilishini, shuningdek o'quv materiallari

tahrirlanishi (zarurat tug'ilganda) ta'minlaydi.

7.2 Xodim unga tayinlangan o'quv yoki uning natijalari bo'yicha test sinovlaridan belgilangan muddatlarda o'tmasa, Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassis bunday xodimning rahbarini unga nisbatan tegishli qaror qabul qilish maqsadida ogohlantiradi.

7.3 O'qitish jadvali, yo'qlama varaqalari, test natijalari, xodim o'qiganligini tasdiqlovchi boshqa hujjatlar Inson resurslarini rivojlantirish bo'yicha bosh mutaxassisda saqlanadi.

8 Yakuniy qoidalar

8.1 Ushbu Yo'riqnoma O'zbekiston Respublikasi qonunchiligi va Agentlikning ichki hujjatlaridagi o'zgarishlar kiritilganda, korrupsiyaga qarshi o'qitishni tashkil etish sohasidagi ilg'or xalqaro amaliyot o'zgargan taqdirda qayta ko'rib chiqiladi. Komplayens inspektor mazkur Yo'riqnomaga o'zgartirish kiritish uchun javobgar hisoblanadi.

**Ilova A
(majburiy)**

**Agentlik xodimlarini korrupsiyaga qarshi kurashish umumiy
o‘qitishning taxminiy mavzulari**

Korrupsiyaning tabiati, Korrupsiya tushunchasi, uning shakllari va sabablari;
Korrupsiyaning ijtimoiy-huquqiy hodisa sifatidagi mazmuni;
Jamiyatda korrupsiyaga munosabat.

Korrupsiyaga qarshi kurashishning huquqiy asoslari Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi qonunchilik;

Agentlikda korrupsiyaga qarshi kurashishga doir ichki hujjatlar;

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha xalqaro amaliyot;

Agentlikda korrupsiyaga qarshi kurashish usullari;

Agentlikdagi korrupsiyaga qarshi kurashish tizimi elementlari, shuningdek muhim chora-tadbirlar sharhi;

Agentlikdagi manfaatlar to‘qnashuvining oldini olish, aniqlash va tartibga solish;

Agentlikning korrupsiyaga qarshi kurashish siyosati;

Korrupsiyaga qarshi kurashish sohasidagi xodimlar va tarkibiy bo‘linmalarning majburiyat va vakolatlari;

Ma‘muriy tartib-taomillar va reglamentlardan foydalanish. Ma‘muriy to‘siq va byurokratizmni bartaraf etish;

Korrupsiyaviy harakatlar va ularni sodir etish xavfi yuzaga kelgan vaqtdagi harakatlar;

Korrupsiyaviy harakatlar to‘g‘risida xabar berish (xabarlarni uzatish kanallari, xabarlar mazmuniga doir Yo‘riqnoma, xabarlarni ko‘rib chiqish tamoyillari).

Korrupsiyaviy xavf-xatarlar va tipik korrupsiyaviy harakatlar Agentlikdagi xavf-xatarlar va korrupsiyaviy harakatlarning asosiy turlari;

Nazorat-ruxsat berish funksiyalari va tartib-taomillari doirasidagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Sovg‘alar va ishbilarmonlik mehmondo‘stligi belgilari berish/olishdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Fuqarolar, kontragentlar va uchinchi shaxslar bilan o‘zaro aloqalar bilan

bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Xodimlarni Agentlikka tanlab olish va ishga qabul qilishdagi korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Xaridlarni amalga oshirish bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Turli xizmat turlari, funksiyalar uchun litsenziya berish, shuningdek litsenziya bitimlari talablari va shartlarini bajarish ustidan nazorat bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Oʻzaro hamkorlik Agentlik faoliyatini muvofiqlashtirish bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Tanlovlar bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Turli hujjat turlari ekspertizasini oʻtkazish, shuningdek ular ijrosini nazorat qilish bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Davlat nazoratini amalga oshirish bilan bogʻliq korrupsiyaviy xavf-xatarlar;

Agentlik faoliyatidagi boshqa xavf-xatarlar.

Korrupsiyaviy harakatlar uchun javobgarlik Korrupsiyaviy harakatlar uchun intizomiy javobgarlik;

Korrupsiyaviy harakatlar uchun jinoiy javobgarlik;

Oʻzbekiston Respublikasining korrupsiyaviy harakatlarga doir ishlari boʻyicha sud amaliyoti sharhi.

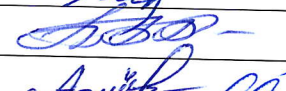
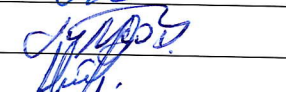
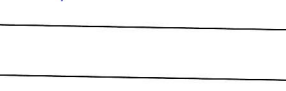
Korrupsiyaga qarshi kurashishda fuqarolik jamiyati roli Jamoatchilik nazorati korrupsiyaga qarshi kurashish vositasi sifatida;

Fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish;

Korrupsiyaga qarshi jamoatchilik fikri va xulq-atvorini shakllantirish;

Fuqarolik jamiyati institutlarining Agentlik bilan oʻzaro hamkorligi.

Tanishtiruv varaqasi

No	Xodimning familiyasi, ismi, sharifi	Sana	Imzo
	Аминов Н.Х.	03.01.2025	
	Абдурашодов А.К.	3.01.25	
	Абдухалилов М.	03.01.2025	
	Ахмедов Н.Х.	07.01.2025	
	Насриддинова	05.01.2025	
	Тўлқаданов В.	03.01.2025	
	Тоғуллоев С.А.	03.01.2025	
	Лусанманова Ж.	04.01.2025	
	Муратова Н.	04.01.2025	
	Рустомов Р.	04.01.2025	
	Эрашмуратов А.	04.01.2025	
	Рахматов М.М.	04.01.2025	
	Абдулқадиров Б.	06.01.2025	
	Муратов М.	06.01.2025	
	Насриддинов Т.	06.01.2025	

O'zgartirishlar kiritilishi xronologiyasi

№	Kiritilgan qo'shimcha yoki o'zgartirish	Sana	Imzo